

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. prvo nadstr.

DELAVEC

Kokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dveh kratki po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Ne frankirana. pisma se ne sprejemajo.

Veliko gibanje avstrijskega delavstva.

Prehranjevalni urad je izdal naredbe, ki omejujejo racije za kruh in moko ter še nekatere druge potrebščine. Ker je nastalo pomanjkanje živil sploh zaradi prepovršne organizacije, je ta odredba silno občutno zadela prebivalstvo, ki z neverjetno potrpežljivostjo prenaša vse vojno gorje. Blaga ni bilo tako malo, vsaj sedaj bi ga moralo še biti dovolj, toda nepraktična izvedba aprovizacije, usodne koncesije agrarcem in prekupcem, so omogočile, da bogataši kupijo blago, spekulanti pa ob neverjetno visokih cenah vtihotapljujejo blago na mesta, kamor ne spada, in se tako odteguje enakomerni razdelitvi. Prvi povod velikanski stavki, ki je izbruhnila takorekoč sama od sebe, je bilo to vprašanje. In vendar je to vprašanje obenem tudi vprašanje miru, ki se je zanj izreklo delavstvo vsega sveta in ki mu z malimi izjemami tudi več ne nasprotujejo vojujoče se države. Stavka je izbruhnila po čeških industrijskih krajih, na Dunaju, v Gradcu in po teh deželah ter tudi na Ogrskem.

Vlada se je pogajala z delavskimi zastopniki na Dunaju in izjavila, da hoče skleniti mir z Rusijo brez aneksij in vojne odškodnine. Dalje je obljubila vlada, da uredi aprovizacijo v zmislu zakona, zlasti aprovizacije svete, da bo poskrbela, da se uvede v občinah splošna in direktna tajna volilna pravica. Obenem je vlada obljubila, da predloži državnemu zboru zakon o odpravi vojaškega vodstva v vojni industriji in s tem olajša razmere delavstvu.

Glede splošnega miru je izjavila vlada, da ne bo opustila nobene prilike, da pospeši splošen mir.

Delavski zaupniki so sprejeli ta odgovor na znanje in so izdali povabilo na delavstvo, da naj gre zopet v tovarne. Red se ni nikjer kršil, industrija, ki služi javnim interesom ni stopila v stavko. Na Dunaju dva dni niso izhajali niti časopisi.

Ob tej priliki se je pojavilo tudi na Slovenskem mogočno gibanje, ki je bilo ob odgovoru tik pred stavko. V Ljubljani sta se vršila dva velikanska shoda, v nedeljo popoldne in v ponedeljek zvečer, ki sta oba manifestirala z veličastnim nastopom za zahteve delavstva in za splošen mir. Nehote moramo priznati, da delavstvo zahteva v prvi vrsti splošen mir, ker ve, da druge poti ni iz teh razmer. Nerado je sprejelo delavstvo obljube, zakaj obljube še niso dejanja, toda paziti hoče, da slede obljubam dejanja.

Avstrijsko delavstvo je s svojo mogočno manifestacijo dokazalo, kako resno smatra vprašanje miru. S svojo naravnost vzorno disciplino je dokazalo, da se ne umakne nobeni sili, dokler ne izvede svoj smoter, pošten pravičen demokratičen mir brez zmagovalcev in premagancev. Krvi je dovelj in iz krvi, ki teče za imperializem, naj vzklji svoboda in sreča delavskega ljudstva.

Delo se je zopet pričelo. Delavstvo ve, da se taka vprašanja ne morejo rešiti čez noč, zato potrpi, trpi. Z začetne poti pa ne sme nobena vlada, ker bi to pomenilo izdajstvo delavskih interesov.

Nadaljnih dogodkov, ki so nekateri prav nujni, pričakuje delavstvo z zaupanjem v obljube in z zaupanjem svojo lastno voljo in moč. To, kar delavstvo zahteva, je pravično, in zadnji čas, da se otrese Evropa kulturne sramote — svetovne vojne ter da dobi delavstvo in narodi popolno enakopravnost v vsakem oziru. To zahteva sedanji čas, čas demokratizacije.

V prvi vrsti pa bo vbodoče geslo delavstva: splošen mir: vse drugo si bomo znati in vedeli priboriti potem.

Novi begunski zakon.

Novi begunski zakon je dobil sankcijo dne 31. decembra 1917 ter je razglašen v drž. zak. št. 15 z dne 11. t. m. Navedenje tega zakona v prošnjah in pritožbah se mora glasiti: „po zakonu z dne 31. decembra 1917 drž. zak. št. 15.“

Poleg znanih splošnih določil opozarjamo begunce na naslednje posebnosti: § 2 določa v 3 odstavku, da morajo begunci sicer menjati svoje bivališče, toda, begunsko podporo jim morejo odvzeti v novem bivališču le tedaj, ako se pokažejo zato posebno važni razlogi.

Posebno važen je § 6, da gre beguncem podpora po 2 kroni na dan že od dne 21. julija 1917 naprej. Le tedaj, ako se begunci oglase za podporo 3 mesece po razglasitvi novega zakona, torej šele po 1. aprilu t. l., jim bo šteta podpora od dneva priglasitve. — Po dosedanji praksi pa so nakazovali podpore po veliki večini šele od dneva priglasitve in niso hoteli o dnevu 21. julija nič slišati. Novi begunski zakon je torej prinesel popolno jasnost v tem spornem oziru. Na tisoče je beguncev, ki so oškodovani za veliko dni in tudi mesecev. Vsi ti begunci naj se torej oglase pri oni oblasti, ki jim zdaj nakazuje begunsko podporo ter sklicevaje se na 1. odstavek § 6 zahtevajo doplačilo za ves čas od 21. julija 1917 do onega dne, ko jim je bila podpora nakazana in izplačana. Prosimo pa, naj nas begunci ne zalagajo s prošnjami, da bi mi zanje posredovali. Dobivamo namreč veliko preveč prošenj za posredovanje, kar bi morali begunci sami opraviti pri okrajnem glavarstvu svojega sedanjega bivališča.

Po § 6 odstavek 2. morejo postranski dohodki begunca zmanjšati begunsko podporo le tedaj in kolikor presegajo znesek 2 kroni na osebo in dan. V takem slučaju se odšteje od podpore 2 kron polovica tistega zneska, ki presega 2 kroni. Na primer pri postranskem dohodku treh kron se odšteje od begunski podpore 50 vinarjev, tak begunec dobiva torej 1 K 50 vin. na dan. Pri dohodku 4 kron se odšteje polovica večjega dohodka 2 kron in podpora znaša torej 1 krono. Pri dohodku 4 K 75 vin. znaša podpora 75 vinarjev, pri 5 kronah podpora 50 vinarjev, pri dohodku 5 K 90 vin. še vedno 50 vinarjev in šele pri 6 kronah dohodka odpade pravica do podpore.

V postranske dohodke, ki bi se na gornji način upoštevali pri odmerjanju begunske podpore, se pa ne smejo šteti naslednji dohodki: doklade ranjencem, doklade za hrabrostne svetinje, vojno oskrbovalne pristoj-

bine gažistom brez činonega razreda, navadnim vojakom ali njih dedičem, morebitne mihoščine imenovanim osebam, pristojbine rodbinam častniških ali vojaških uradniških aspirantov, enako ne vzdrževalni prispevki po zakonu z dne 27. julija 1917, D. Z. št. 313 ali po analognih predpisih kakor tudi na podlagi cesarske naredbe z dne 12. junija 1915, D. Z. št. 161. — Begunci naj torej pazijo, da jim oblasti ne upoštevajo pri odmeri begunske podpore gori označenih dohodkov. Posebno važno je, da morajo begunci dobivati v polnem obsegu begunsko kakor tudi takozvano vojaško podporo.

§ 7 določa, da se begunska podpora v nobenem slučaju ne vrača.

§ 8 določa, da imajo nepremožni begunci pravico do proste vožnje zase in za svojo prtljago (ali boljše, za vse, kar vzamejo seboj — (v izvirniku: ihre Fahrnisse), kakor tudi za prehrano med vožnjo. Enako morajo skrbeti oblasti za prehrano živine, ki jo begunci vzamejo seboj. V zakonu ni nikjer določeno izrečeno, da bi imeli begunci pravico do povrnitve že prej izplečanih stroškov, takrat, ko so bežali iz domovine. Res je pa v zakonu tako povračilo ni zanikano. Vsled tega bo treba poskusiti, ali bi se ne dala doseči povrnitev poprejšnjih stroškov.

Zelo važen je § 9, ki ga zagotavlja veliko tisočem naših beguncev naknadno izplačilo begunske podpore do najvišjega zneska 500 kron za osebo. Do te izredne podpore imajo po novem t. c. sedilu § 9 le tisti begunci pravico, ki živijo ali so živeli več nego tri mesece v takratnem ali sedanjem vojnem ozemlju, ali pa v takih krajih, ki so bili izločeni za pravico do begunske podpore n. pr. nekaj časa Dunaj in razna večja mesta. To velja torej za vse tiste begunce, ki živijo ali so nekaj časa živeli kjerkoli na Primorskem, Kranjskem, Koškem, Tirolskem, Solnograškem in južnem Štajerskem. Za begunce južno od Drave velja ta pravica le do 1. junija 1916, kajti z naredbo notranjega ministrstva od dne 24. maja 1916, št. 22.630, so bili tudi ti begunci v širšem vojnem ozemlju sprejeti v begunsko skrbstvo. Od tistega dne naprej so mogli torej dobiti redno begunsko podporo, zato zdaj nimajo pravice do izredne naknadne podpore za dobo po 1. juniju 1916. — Begunci naj torej sami natančno preračunajo dneva od bega do tistega časa, ko so prejeli prvo redno podporo. Kolikor naštejejo dni, toliko kron naknadne podpore naj prosijo za vsako osebo na okr. glavarstvo sedanjega bivališča.

Važna za begunce je določba, da morajo zahtevati to naknadno izplačilo v teku 3 mesecev po razglasitvi begunskega zakona, torej najdalje do 31. marca t. l. Proti odločbam okrajnega glavarstva gre pritožba na deželno vlado, in končno na notranje ministerstvo.

To so glavne določbe novega begunskega zakona, ki morejo naše begunce prav posebno zanimati. Naj se torej vsak begunec sam pobriga za svojo pravico.

Kdor se pravočasno ne zgleda bode trpel sam škodo.

**Proletarci vseh dežel,
združite se!**

Delavske trboveljske družbe pred pritožno komisijo v Gradcu.

27. septembra 1917 je predložilo delavstvo premogovnikov v Zagorju, Trbovljah, Ojstrem in Hrastniku Trboveljski premogokopni družbi spomenico, v kateri se je zahtevalo:

I.

„Draginjska doklada naj se zviša vsem delavcem in delavkam premogovnikov v Zagorju, Trbovljah, Ojstrem in Hrastniku ter opekarni in cementni tovarni v Trbovljah od 1 krone na 3 krone ženam ter vdovcem za oskrbovalko od 50 vin. na 1 K 50 vin., otrokom od 25 vin. za izvršeni delavnik. Nezakonski otroci naj dobe toliko kakor zakonski, če oče dokaže, da plačuje za otroka alimente. Če živi neoženjen delavec s svojo materjo skupaj in ima sin mladoletne brate ali sestre, naj dobe mati in bratje ali sestra toliko kakor zakonska žena in zakonski otroci.

II.

V premogovniku naj se določijo zaupniki, ki imajo dolžnost, da pregledajo delavni kraj, če delavec vsled slabih jamskih razmer malo zasluži; če spoznajo zaupniki, da delavec sam ni kriv majhnega zaslužka, se mu mora delo primerno plačati.

III.

Delavcem v opekarni in cementni tovarni v Trbovljah se naj plača, oziroma zaslužek 14 dnevno izplačuje.

Spomenica je bila dobro utemeljena. Kljub vsem neznosnim in neverjetnim razmeram je trboveljska rudokopna družba z dopisom z dne 5. oktobra zahteve delavstva enostavno popolnoma odklonila ter se v istem dopisu sklicevala na to, da železniška uprava premog še po maksimalni ceni ne plačuje in da dela družba sedaj z „efektivno“ izgubo. Na to odklonitev so zaupniki delavcev omenjenih rudnikov sklenili, da se pritožijo na pritožno komisijo v Gradcu. 15. t. m. se je vršila v Gradcu pred pritožno komisijo III. pod predsedstvom generala Franca razprava o pritožbi. Rudnik so zastopali ravnatelj Pauer iz Zagorja, Heinrich in dr. Wurmser iz Trbovelj, Leiler iz Hrastnika ter generalni ravnatelj Bellak z Dunaja; delavstvo pa so zastopali ss. Prašnikar iz Zagorja, Majdič iz Trbovelj in Rahle iz Ojstrega in Urlep iz Hrastnika. Pritožbo je zagovarjal sodrug Sitter.

Pred obravnavo je generalni ravnatelj Bellak izjavil, da zahtevam ne more ugoditi in da je celo ministrstvo proti temu, da bi se plačevala draginjska doklada za izvršeni delavnik pavšalno, temveč da je družba pripravljena dati draginjsko doklado za izvršeno delo (šiht) v odstotkih. Naši sodrugi so potem, ko so uvideli, da bi tudi komisija prvotno zahtevo odklonila, predložili sledečo zahtevo glede zvišanja draginjske doklade:

Vsem delavcem in delavkam v Zagorju, Trbovljah, Ojstrem in Hrastniku ter opekarni in cementni tovarni v Trbovljah naj se zviša draginjska doklada k obstoječi 20 odstotni dokladi še za 40 odstotkov, tako da bi znašala doklada 60 odstotkov in to za nazaj od 18. novembra 1917, kakor so to dobili delavci v Karpani. Obstoječe 40 odstotno zvišanje plače in obstoječa draginjska doklada, katera znaša za delavca in delavko 1 K, za ženo 50 vin. za izvršeni delavnik (šiht) naj ostane in za otroke naj se zviša od 25 na 50 vin. na dan. Nadalje naj se plača rokodelcem, če se jih v noči zbudi in morajo opravljati reparaturno delo, za vsako uro dela eno četrtno delavnika ter za vse delavce pa za čezurno delo 50 odstotkov več. Sodrug Sitter je v svojem dolgem govoru dokazoval, da so pri rudnikih trboveljske družbe skoro najslabše plače. Tako je n. pr. zaslužil delavec pov-

prečno pri alpinski montanski družbi v Ljubnu leta 1915. 1349 K, pri trboveljski pa le 1038 K, leta 1916, pri alpinski montanski družbi 1685 K, in pri trboveljski družbi pa le 1087 K. — Da so razmere pri naših rudnikih tako slabe in žalostne, ni kriva samo vojna, temveč tudi slabe plače, kakršne je družba skozi vsa leta svojim delavcem plačevala. To dolgoletno slabo mezdnno razmerje je dovedlo do tega, da so delavci in družine skoraj nagi, bos in nimajo kaj kuhati. Produkcija napram rudnikom v Ljubnu pri nas ni šla zelo nazaj. Kakor kaže statistika, je v Ljubniškem okraju produciral en rudar leta 1915. 2216 mtc. premoga, v letu 1916 pa 2100 mtc. to je za 116 mtc. manj kakor leta 1915. V celjskem okraju pa je produciral en rudar leta 1915. 2182 mtc. in leta 1916. pa 2152 mtc., to je komaj 30 mtc. manj kakor leta 1915. Če pa je šla produkcija nazaj, potem temu niso krivi delavci, temveč veliko pomanjkanje hrane ter delovne razmere; vozovi so polomljeni, proge v jami razdrte lesa ni dovelj, da bi se jame v dobrem stanju vzdrževale, motor, ki je preje vlačil 60 do 80 vozov, vleče danes komaj 30 do 40 voz. Kar je preje lahko en delavec opravil, narede sedaj s težkim trdom dva ali trije. Trboveljska rudokopna družba pravi v svojem dopisu, da sedaj dela z efektivno izgubo. V vojnih letih 1914. je družba napravila 1.293.169 K, v letu 1915. 1.356.622 K, v letu 1916. pa 2.170.691 K čistega dobička, kar kaže, da družba ni v nevarnosti. Nasprotno pa je delavec porabil vse svoje prihranke, če jih je kaj imel: prodajali so ure itd., da so dobili kak vinar za nabavo živil. Razventega so izgubili svoje edino in najboljšo premoženje, svojo delavno moč. To je resnična efektivna izguba delavstva. Sodrug Sitter je tudi dokazoval, da služijo n. pr. rudarji pri rudniku na vzhodnem revirju I. v Trbovljah kljub 40 odstotnemu zvišanju plače in kljub 20 odstotni draginjski dokladi komaj 4-95 K povprečno na dan. Generalni ravnatelj Bellak je izvajanjem sodruga Sitterja ugovarjal in je končno izjavil, da je družba voljna dati k obstoječi 20 odstotni draginjski dokladi še 30 odstotkov, tako da bi draginjska doklada znašala 50 odstotkov, pri čemer s 13. januarjem 1918. za nazaj pa je pripravljena plačati pavšalni znesek za kopača in enake delavce 15 K, za učne kopače in enake delavce 12 K, za vlačilce in enake delavce 10 K, za delavke in mladoletne delavce 8 K. Razventega je družba pripravljena, po 10. marcu 1918. zvišati draginjsko doklado ponovno za 20 odstotkov, tako da bo znašala draginjska doklada 70 odstotkov to pa pod pogojem, če bo ministrstvo dovolilo, da plačuje železnica premog dražje. Obstoječe zvišanje plače za 40 odstotkov in obstoječa draginjska doklada, ki znaša za delavca in delavko 1 K za delavnik, za ženo 50 vin. in za otroke 25 vin. ostane kakor do sedaj. Za čezurno delo je družba pripravljena plačati 50 odstotkov več. Če delavec vsled slabih delavnih razmer slabo zasluži, ima pravico, da se pritoži pri obratnem vodji ali ravnatelju; če pa je pritožba upravičena in se jej ne ugodi, se delavec lahko pritoži na revirni urad, kateri potem zadevo preišče in ukrene, da se delavčevi pritožbi ugodi. Delavci in delavke opekarni in cementne tovarne dobe vsakega 1. in 15. v mesecu izplačan zaslužek. Po daljšem razgovoru med komisijo in zastopnikom rudnikov so zastopniki delavcev izjavili, da vztrajajo pri popolni svoji zahtevi ter naj komisija o delavskih zahtevah razsodi. Komisija je po dolgem posvetovanju razsodila, kakor so predlagali rudniški zastopniki, torej tako, kakor je zgoraj navedeno.

Domači pregled.

Ministrski predsednik dr. Seidler o mirovni pogajanjih. Proračunski odsek poslanske zbornice se je sestal danes zopet

na sejo. Na dnevnem redu je bilo poglavje „donesek za skupne zadeve.“ Sprejet je bil predlog nemških radikalcev, da se takoj izposluje seja delegacijskega odseka za vnanje zadeve. Ministrski predsednik dr. pl. Seidler je naznanil, da bo v kratkem odgovoril na interpelacijo, stavljeno v poslanski zbornici glede armadnih vprašanj, ter je potem poročal o stanju mirovni pogajanj v Brestu Litovskem. Oficielne objave korespondenčnega urada dajejo javnosti potrebno orientacijo o poteku pogajanj. V Brestu Litovskem pogajajoče se stranke so edine v tem, da gre za poseben mir z Rusijo. Pogajanja se vrše na podlagi, ki je bila od centralnih držav podana dne 25. decembra v odgovoru na ruske predloge. Pogajanja se vrše z rusko in ukrajinsko delegacijo deloma na plenarnih sejah, deloma v razpravah od delegacije do delegacije in tudi v komisijah. Največjega pomena so posvetovanja one komisije, ki se bavi z uredbo političnih in teritorialnih vprašanj v odnošajih med Avstro-Ogrsko in Nemčijo na eni strani in Rusijo na drugi strani. Posvetovanja te komisije se nahajajo na stadiju formulacije obojestranskega stališča. Doseglo se je razbistrenje nazorov v toliko da se zamore konstatirati znaten napredek v primeru s stanjem razprave dne 27. decembra. Ni pa se še doseglo takega zblizanja, da bi bilo že spoznati linijo, na kateri naj se izvrši od obeh strani zaželjena poravnava. Ne smemo podcenjevati težkoč, katere moramo še premagati v poteku obravnav. Naš minister vnanjih zadev stremi za tem, da se doseže sporazum, ki temelji na programu miru brez aneksij in kontribucij in ki varuje lastne interese, upoštevajoč koristi nasprotnika. Minister gleda z zaupanjem na nadaljni razvoj pogajanj in ne dvomi, da bodo pogajanja dovedla do zadovoljivega zaključka, ki bo zagotovil za bodočnost prijateljske odnose napram našemu vzhodnemu sosedu. Minister je končal z besedami: Samo ob sebi je umevno, da bom državnemu zboru takoj poročal, čim dobim nadaljna obvestila. V trenutku izražam le upanje, da bom kmalu zamogel državnemu zboru podati še ugodnejša pojasnila kakor danes.

Nov zlat in srebrn denar. Državni zbor je sprejel zakon glede kovanja zlatega in srebrnega denarja. Zlate bodo kovali po 20 in 10 K, prvi bodo merili v premeru 21 mm, drugi 19 mm. Petkronske in dvokronske tolarje bodo kovali iz srebra. Vsi ti novci bodo nosili cesarjevo doprsko podobno, običajne napise in novi državni grb.

Zaplemba živil in potrebščin. Urad za ljudsko prehrano je izdal navodila vsem političnim deželnim oblastem, po katerih načelih naj se sodnijskim ali administrativnim potom zaplenjena živila in krmila čimprej dajo na razpolago prebivalstvu. V prvi vrsti je tudi paziti na to, da se živila in krmila ne povarijo.

Begunske podpore se bodo od prihodnjega plačilnega dne, to je od 21. januarja 1918 naprej izplačevale pri finančni deželnih blagajni v Ljubljani. Cesarja Jožefa trg, dvakrat na mesec, vsakokrat od 8. dopoldne do 1. popoldne v sledečem redu: Vsakega 6. in 21. v mesecu pridejo na vrsto stranke z blagajniškimi izkaznicami št. 1 do 700; vsakega 7. in 22. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 701—1400; vsakega 8. in 23. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 1401—2300; vsakega 9. in 24. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 2301—3000; vsakega 10. in 25. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 3001 do 3700; vsakega 11. in 26. v mesecu z blagajniškimi izkaznicami št. 3701 do konca. — Vsaka stranka ima prineesti s seboj izkaznico istovetnosti, izdano ji od politične oblasti, da se more izkazati, da je upravičena dvigniti plačilo. — V Ljubljani biva joče stranke se naj zglase po možnosti vsakokrat že od 8. do 9. dopoldne. Opozarja se, da zakasnele stranke nimajo pravice zahtevati plačila izven vrstnega reda doti-

čnega dne ter pridejo po možnosti šele pozneje na vrsto. — Ob nedeljah in praznikih odpade izplačevanje ter se vrši za vsako vrsto sledeči delavnik. — Natančni načrt o izplačevanju bo izobešen na vnanji strani pregraje pri blagajni na vidnem prostoru za stranke.

Podpora beguncem na Hrvaškem in Ogrskem. Zagrebški listi priobčujejo poziv na avstrijske begunce, ki se nahajajo v Zagrebu, naj se zglasijo v svrhu popisa pri kr. poverjeništvu v Gospodski ulici, zlasti se pozivajo oni, ki imajo pravico do begunske podpore v smislu avstr. zakona v varstvo beguncev z dne 31. decembra 1917. Po tem zakonu morejo dobiti begunsko podporo tudi naši begunci na Hrvaškem in Ogrskem.

Gorica. Obnovljenje po sovražniku razdjanega mesta se je že pričelo. V to svrhu se je ustanovila v Gorici stavbna komisija pod vodstvom državnih inženirjev, ki je že pričela delo ter ima v svojem področju uslužbenih že nekaj sto delavcev. Kolikor nam je znano, je njen delokrog za sedaj omejen le na popravilo hišnih streh, pri hišah, ki se dajo še uporabiti za začasna stanovanja. Seveda, ta začetna akcija ne bo zadostovala. Zato pa je potrebno, da se čim prej prične bolj obširna akcija in z večjim številom delavnih moči. Pravijo, da je težavno dobiti zadostno število sposobnih stavbinskih delavcev. V tem oziru imamo lahek izhod; le dobra volja na strani poklicanih faktorjev, in stvar bi bila v kratkem rešena. Morda nobena dežela ne šteje toliko stavbinskih delavcev kot goriška okolica, ki so na glasu v svoji stroki ne le doma, ampak daleč na okolo, izven dežele in še celo izven državne meje. Zategadelj bi morale poklicane oblasti gledati na to, da si preskrbe predvsem domače delavstvo iz mesta in bližnje okolice, da jih oproste vojaške službe, bodisi tudi le začasno, ker s tem bi koristile ne samo svojim namenom v stavbnem oziru, marveč tudi v tem, da si to ljudstvo o prostem času lahko uredi kolikor mogoče svoje porušene domove in obdela svoja zapuščena in itak že skromna posestva.

Ljudski shod na Jesenicah se vrši v nedeljo dne 27. januarja ob 10. dopoldne na Savi pri Jelenju. Na dnevnem redu je: ljudska prehrana. Shod se priredi skupaj s tovarniškim delavstvom in železničarji. Poročal bo sodr. Kopač.

Idrija. Pripravljalni odbor za izpeljavo delavskega gibanja je sklenil v svoji seji, dne 14. t. m., da skliče podružnica „Unije“ za nedeljo, dne 27. januarja 1918, ob 9. dopoldne v pivarno k „Črnemu orlu“ v Idriji velik rudarski shod z dnevnim redom: 1. Poročilo o uspehu deputacije, izvoljene na zadnjem shodu, in delavske razmere ter nadaljni sklepi. 2. Slučajnosti. Delavstvo se vabi, da se shoda polnoštevilno udeleži, da se porazgovori o vsem, kar mora delavstvo v bodoče storiti za uspeh začetega boja glede na zboljšanje razmer. Na shod se vabijo občani brez razlike strank. Pridite torej vsi!

Cene blaga v Ljubljani in drugod. Nek ljubljanski krojaški mojster nam poroča, da je bil pred kratkim v Inomostu, kjer se je prepričal, da so tam cene vsakovrstnega blaga, izgotovljenih moških in ženskih oblek, nogavic in rokavic najmanj za polovico nižje kakor v Ljubljani. Ko je poizvedoval o vzrokih te razlike, je prišel na to, da gledajo oblasti v Inomostu trgovcem mnogo bolj na prste kakor v Ljubljani. Inomoške oblasti nastopajo proti vsakemu trgovcu s skrajno strogostjo, ako zaračuna za svoj dobiček več nego 6 odstotkov faktuorne cene. Naloga občinstva pa je seveda da na naznani oduševke trgovce državnemu pravdniku. V Inomostu velja ženski plašč 300 kron, v Ljubljani 600 kron, moško obleko se dobi tam za 200 do 300 kron, v Ljubljani je ni izpod 500 kron. Rokavice, nogavice, klot, klobuki, sukanec, vse to se dobi tam za znatno nižje cene nego

pri nas. Glede sukanca je stvar v Ljubljani jako zagonetna. Dotični krojaški mojster nam je pokazal oferto nekega češkega trgovca, ki ponuja vitel švicarskega sukanca s 500 metri za 12 kron, a v Ljubljani velja tak vitel 35 kron! Vse trgovske in obrtne zbornice v Avstriji so že razdelile sukanec šiviljam in krojačem, v Ljubljani se to še ni zgodilo. Kakor smo slišali, so tudi v Gradcu cene različnega manufakturnega blaga mnogo nižje kakor v Ljubljani, kjer je izročeno občinstvo na milost in nemilost oduševskim trgovcem. Obinstvo naj bo odločno in naj kratkoma naznani brezvestne špekulante pristojnim oblastim.

Črna na Koroškem. Veliko pomanjkanje povzroča menda tudi pri nas vedno več tatvin. V noči od 14. na 15. januarja sta bili pobili posestniku Burjastu v Topli dve ovci. Storilci so drob pustili, meso pa odnesli. Posestnik ima škode okoli 200 K. — Mesarju J. Resar v Črni je bilo isto noč vse meso iz mesnice in iz miznice denar. V decembru je bila ukradena aprovizaciji vreča moke. Nekaj tiste moke so našli zunaj Crne pod mostom, ki pa ni bila več porabna. Natakariči Berti Mrva, ki se je preselila iz Blajberga v Črno, je dala pripeljati s pošto košaro in zavoj. Ker še pošiljatev do danes ni prišla, se je najbrže izgubila. Škoda znaša 1000 K.

Avstro-Ogrska odgovori na Wilsonovo poslanico. Z Dunaja se iz zanesljivega vira poroča, da bo minister vnanjih zadev grof Czernin v kratkem odgovoril na zadnjo Wilsonovo poslanico.

Vojni davek. Finančni odsek je razpravljal o vojnem davku. Sprejet je bil nredlog za sprejem sklepov gosposke zbornice in Kurandov predlog o razširjenju zapona za leto 1918.

Nastop aktivne službe mladeničev, ki so rojeni leta 1900 in imajo pravico do znakov enoletnega prostovoljstva, je določen na 15. marca 1918. Vsi drugi nastopijo aktivno službo že 6. februarja 1918. Izkazila je potemtakem k pregledovanju prinesli seboj.

Znižanje izmere sladkorja. Iz Budimpešte poročajo: Še le nedavno se je izmera sladkorja znižala za 25 odstotkov. V kratkem pa se bo izmera sladkorja še dalje znižala, ker se zaradi pomanjkanja premoga ni moglo podelati štirih milijonov meterskih stotov sladkorne repe in se je repa pokvarila.

Funkcija voditeljev takozvanih „militariziranih obratov.“ Uradni list priobčuje vest, v kateri pravi, da se te dni o takozvanih „militariziranih obratih“, toda razširjajo se povsem napačni nazori o nalogah vojaških voditeljev. Naloga teh voditeljev ni le, pravi, v disciplinarnem nadzorstvu, marveč volilno nadziranje celotnega obrata, zlasti tudi glede na delavsko varstvo, zdravstvo, kar pospešuje produktivnost obrata. To je v zmislu vojnodajateljnega zakona. Te naloge imajo tembolj vojaški voditelji, ker so obrtni nadzorniki zaradi vojnih razmer preobloženi z delom. Jako važno nalogo imajo tudi vojaški voditelji, če se pojavijo težkoče v prehrani in nje organizaciji. V tem primeru je stvar vojaških voditeljev, da naroče podjetnikom da preskrbe živila in njihova dolžnost je tudi, da podpirajo delavske organizacije pri nabavi potrebščin.

Kdor ima slabe zobe ter trpi čisto na zobobolu, bila bi lahkomisljenost v zdravih dneh ne misliti na te hude bolečine ter istih ne pravočasno preprečiti. Svetujemo vsem svojim čitateljem, da si v to svrhu naročijo Fellerjev-zeliščni fluid z. z. z. Elsa Fluid. Isti ne samo ne potolaži takoj hipno nastalega zobola ampak prepreči tudi da se bolečine ne ponovijo, če se zobje snažijo vsak dan s tem zdravilom. Njegov razkuževajoči vpliv in prijetni vonj odstrani tudi zopern duh iz ust 12 steklenic tega bolečine tolažečega domačega zdravila pošilja franko samo za 14 K 32 h E. V. Feller Stubica Elzatrž št. 334. (hrvatsko). Kdor ima slabe zobe, navadno tudi slabo prebavlja, ker ne more zadostno žvečiti. Pri motenju prebavljanja se vzame blažilno odvajilo rabarbarjeve kroglice z. z. z. Elsa-Pillen. Šest škatlic stane samo 7 K 37 h franko. Priporočamo, da si je naročite zajedno z Elsa-fluidom, da imate oba zdravniško priporočena preparata vedno pri hiši. Kdor hoče imeti na sprehodu potovanjih in na prostem takoj učinkujoče zdravilo pri rokah, temu priporočamo steklenico Elsa-fluida. To stori dobro. [v]

Poljski socijalni demokrati nameravajo izstopiti iz Poljskega kluba in pod vodstvom poslanca Daszyskega ustanoviti lasten socijalnodemokratski klub. Kot razlog navajajo obnašanje večine v Poljskem klubu v vprašanju samostojne poljske države.

Nov socijalistični list prične izdajati dne 21. januarja socijalno-demokratska stranka v Osjeku pod imenom „Aprovizacija“. List bo izhajal v nedoločenih obroklih in ga v abonementu ne bo dobiti. Prodajal se bo samo v trafikah in v prosti kolportazi.

Hrvatska ladjedelnica. Zastopniki hrvatskih, slovenskih in čeških bančnih zavodov so imeli 15. t. m. v Zagrebu posvetovanje ter so sklenili ustanoviti hrvatsko ladjedelnico pod imenom „Croatia“, delniška družba za gradnjo ladij. Izvoljen je bil poseben odbor, ki bo izdelal pravila nove družbe. Ladjedelnica, podjetje v velikem stilu, se ustanovi v hrvatském Primorju, kjer se je v ta namen že nakupil potreben svet. Uprava nove družbe bo imela svoj sedež v Zagrebu.

Nemčija nam pošlje moko. Z Dunaja poročajo, da je Nemčija zadnje dni obljubila Avstriji 450 vagonov moke. Del te moke je že dospel na Dunaj. To je enkratna podpora ene desetinke kilograma moke na glavo.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Boji se vrše na italijanskem bojišču zlasti ob reki Brenti. Tudi na francoskem bojišču se vrše le običajni boji. Drugih važnejših dogodkov pa ne javljajo z bojišč, razen nekaj pomorskih spopadov ob angleški obali in pred Danelami.

Mirovno vprasanje še ni mnogo napredovalo. Avstrijsko delavstvo se je resno zavzelo za mir v svojih manifestacijah. V Nemčiji pa mora vladati grozovit terorizem zakaj berlinski „Vorwärts“ je bil ustavljen za tri dni, ker je odobral gibanje za mir v Avstro-Ogrski. mirovna pogajanja v Brest-Litovsku se nadaljujejo dne 29. t. m., ker je moral Trocki odpotovati v Petrograd zaradi notranjepolitičnih razmer. Vsekakor pa je upati, da se sklene vsaj z Rusijo mir. O Bolgariji poročajo, da je že sklenila mir z Rusijo. Mirovno gibanje se pa vsekakor veča. Delavstvo na Angleškem ga zahteva, na Francoskem tudi in v Italiji, dasi povsod silovito preganjajo propagandite za mir. In žalosten znak je, da se razne cerkve, ki so nositeljice miru, ne zavzemajo zanj, marveč dopuščajo celo, da pobožni listi smešijo mirovno delo. Angleški delavci zahtevajo tudi, da se ne stavijo ovire delavski mednarodni konferenci, na drugi strani pa, da vlada posreduje ne glede na položaj, da se čimprej skliče mednarodna konferenca, ki se posvetuje o možnosti splošnega miru. Silovita reka mirovnega gibanja je na pohodu; to jasno opažamo. Tej reki se vojni hujskači in imperialisti vseh kalibrov ne bodo mogli več dolgo upirati. Nadaljne upiranje bi bilo le igračkanje s človeško krvjo, izebljanje človeške potrpežljivosti, ki se utegne zlititi v grozovito nesrečo. Nadaljevanje vojne se ne da več opravičevati, to trdi razen imperialistov ves svet in ves svet je vendar nekaj več nego peščica profiterjev. Avstrijska vlada je obljubila, da bo delo-

vala za čimprejšnji mir. Če podajo tudi druge vlada enake izjave, zlasti Nemčija, Anglija in Francija, ki se še vedno branijo, potem mora biti konec vojne. Če ne bodo storile tega same, jih bo k temu prisililo delavstvo, zakaj druge odkritosrčne mirovne stranke vsej tej vojni nismo opazili nikjer.

Odoseženem sporazumu med nemško diplomacijo in vojaško (Hindenburgovo) strujo poroča „Tägliche Rundschau“: Med najvišjim armadnim vodstvom in državnim kanclerjem je bil dosežen popolni sporazum v tem zmislu, da je smatrati vsa vzhodna vprašanja kot enotna celota in da so torej litevsko, kuronsko in poljsko vprašanje medsebojno zvezana. S tem je tudi dana enotna nemško-avstrijska fronta proti Rusiji. Ta fronta se bo opirala na poklicana sedanja zastopstva Litve, Kuronske in Poljske, ki so se o svoji bodočnosti že izrekla. Ta njihov izrek se da izpopolniti, ne da se pa ovreči. Popolnen sporazum vlada tudi v tem, da se morajo tudi napram zapadu ustvariti učinkovita varstva. Ali in v katerem obsegu bo zato potrebno teritorialnih defenzivnih ukrepov, bo odvisno od tega, kako daleč nas prisilijo sovražniki. Čim večje bodo naše žrtve, tem večje bodo morale biti garancije. Ker je bil torej dosežen sporazum, se ni izkazalo za potrebno našo zunanjo politiko, ki jo zastopa državni kancler znova orijentirati.

Združitev Velikorusov. „Daily Telegraph“ poroča, da je Moskva danes središče važnega gibanja za organizacijo prebivalstva Velike Rusije. Pred kratkim se je ustanovilo društvo Velikorusov, ki obsega pristaše vseh strank in namerava po zgledu ukrajinske rade organizirati parlament in vlado za Veliko Rusijo. Društvo bo tekom enega meseca sklicalo kongres, ki naj izdela ustavo za Veliko Rusijo. Po vseh mestih in vaseh Velike Rusije se ustanavljajo podružnice nove organizacije.

Ruski ustavodajni zbor razpuščen. Ustavodajni zbor je po poldrugournem posvetovanju glasoval proti izjavi izvršilnega centralnega odseka. Boljševiki so se nato odstranili. Ustavodajni zbor ni hotel odobriti načina, kako vodijo Sovjeti, ki so zapustili zbornico. mirovna pogajanja. Ob 4. zjutraj so pomorščaki zborovanje razgnali. Danes bo izšla odredba, ki razpušča ustavodajni zbor.

Boljševiki in socialni revolucionarji. „Daily News“ poroča iz Petrograda: Ne sme se misliti, da je med političnimi cilji socialnih revolucionarjev in boljševiki velika razlika. Cilji obojih so v stvarnem isti.

Ultimatum ruske vlade Romuniji. Sovjet ljudskih komisarjev je poslal romunski vladi ultimatum: Poveljnik 49. divizije nam poroča, da nastopajo romunske oblasti sovražno proti ruskim vojakom in da ne puste nobenih živil do ruskega vojaštva; 194. polk 49. divizije je bil od romunskih čet obkoljen ih razorožen ter so romunske čete aretirale tudi komite 135. polka ter avstro-ogrske častnike, ki so bili prišli na obisk ruskih čet. Sovjet ljudskih komisarjev zahteva, da se vojaki in častniki izprste in da se kaznujejo vojaške oblasti, ki so izvršile aretacijo, kakor tudi, da se da garancija za to, da se kaj takega ne bo ponovilo. Če tekom 24. ur ne dospe odgovor, bomo smatrali svojo proklamacijo kot sporočilo pretrganja zvez ter bomo storili kar najbolj energične korake. Podpisani so: Ljening, vrhovni poveljnik; Kriljenko in vojni minister Podvojskij.

Ženevski Jugoslovani in govora Lloyda Georgea in Wilsona. Hrvatski listi javljajo iz Berna: V Ženevi živeti Jugoslovani so imeli pretekli teden burno skupščino, na kateri je bila sprejeta resolucija, ki obžaluje, da se niti Lloyd George, niti Wilson v svojih najnovejših govorih nista spomnila avtonomne države, katera bi naj obsegala vse Slovence, Hrvate in Srbe.

Boljševiki aretirali rumunskega kralja. Reuterjev urad razširja poročilo petro-

graških listov, da je sovjet ljudskih komisarjev sklenil aretacijo rumunskega kralja, katerega so baje že prepeljali v Petrograd.

Varčevanje v Italiji. Komisar za prehrano je zvišal prodajno ceno za sladkor na debelo na 344 lir za metrski stot. Nadalje se mora pšenični moki za kruh odsej primešati 20 do 30 odstotkov drugih močnih vrst, moka za testenine mora vsebovati 75 odstotkov riževe moke. Komisar pravi, da veljajo te odredbe za februar, svetuje pa, naj se izvajajo že sedaj glede na težko dobavo žita vsled podmorske vojne.

Mirovni pokret v Angliji. „Berner Tagwacht“ je poročala iz Londona, da je zveza kovinarjev na Angleškem in Šotskem stavila ultimati vladi, da uprizoni revolucijsko splošno stavko, če vlada še pred koncem tega meseca ne skliče splošnega mirovnega posveta. V poslaniški zbornici je minister za narodno obrambo Geddes rekel: Narod bo radi tega nedomoljubnega nastopa stavkarje preklinjal in jim zažugal s še bolj učinkujočimi mitraljezi. — Dejansko se na Angleškem tu in tam stavka. Na shodu 2000 mehanikov v Woolwich arsenalu so sprejeli resolucijo, s katero so pozvali vlado, naj se pogaja z državami, ki se vojskujejo, temeljem samoodločbe narodov in načela: Nobenih aneksij, nobenih odškodnin. Če se dokaže, da zavira le nemški imperializem mir, je shod odločen, da se vojska nadaljuje, dokler se ta smoter ne doseže.

Za tiskovni sklad „Delavca“ je daroval sodr. Cvetko Trstenjak iz Varaždina 2 K 40 v. Hvala!

Uprava „Delavca“.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zora.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Vsaka žena

ni j bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenijo ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov:

Ida Krause, Pressburg

(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abt. 97.

Ne stane nič!

500 KRON

vam plačam, če ne odpravi moj uničevalec korenin „Ria-Balsam“ vašo kurja očesa, bradavice in oroženelo kožo v treh dneh brez bolečin. Cena lončku s poroštvenim listom K 275, trije lončki K 5.50, 6 lončkov K 8.50. Stotine za hvalnih in priznanih pisem. Kemi, Košice (Kaschau, Kassa) 1. pošt. predal 12/639, Ogr.

Kontrolne

blagajne

— kupimo —

od vseh trgovin proti takojšnji gotovini. Blagohotne ponudbe na

National Registrier - Kassen

G. m. b. H, Dunaj, VII.,

Siebensterngasse

— 31. —

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

LJUBLJANA, Franciškanska ulica šte. 6.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, bro-

šur, muzikalij itd.

Streotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211		Turjaški trg št. 4.
	2—3		Franciškanova 2.
Dr. Franc Minar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v najnujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v najnujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-

stonj in franko.